

N:o 40.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1891, kl. 2 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af
18 kap. 11 § strafflagen.*

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått till handläggning emot-
taga en inom nämnda kammare af herr *E. J. Ekman* väckt motion, n:o 109,
så lydande:

»Utan tvifvel har varit lagstiftarens mening att genom 18 kap. i
strafflagen värna om sedlighet och sätta en dam mot ett otuktigt lefverne,
så vidt detta är möjligt på lagstiftningens väg. Särskildt synes han genom
§ 11 af nämnda kapitel velat gifva en kraftig dödsstöt åt det förr gängse
bordellifvet med de hemska orgier, som der plägade förekomma. Om det
nu finnes, att lagstiftarens goda och berömvärda uppsåt i detta fall genom
nuvarande lag icke i allo lyckats, emedan i nämnda lag finnes en lucka,
som de brottslige begagna sig af för att kringgå lagen, så torde häri ligga
tillräckligt skäl för ett tillägg till nämnda lag.

Förhållandet är nemligen det, att i våra större städer, synnerligen
i Stockholm, bordellväsendet florerar ganska betydligt, ehuru under en
sådan form, att det icke kan träffas af lagens arm. Man »håller» numera
»icke sådant hus, der otukt drifves», utan samvetslösa värdar och värdinnor
uthyra åt lättsinniga qvinnor mot en oskäligt hög afgift för hvarje dag
rum, der ett otuktigt lif föres. Dessa värdar och värdinnor taga egentligen
qvinnornas förvärf på detta usla lif under form af hög hyra, hvarigenom
de äro oåtkomliga för lagen. Ätminstone har åklagaremagten i Stockholm
icke kunnat vid Stockholms rådhusrätt få ett dylikt förhållande bestraffadt
enligt nu gällande lag.

Visserligen är det af nöden, att ett sådant tillägg göres till nuvarande lag, att den måtte kunna tillämpas på den brottslige, äfven sedan brottets utöfvande bedrifves under den form, som jag här ofvan anförde. Ty det är sämre att hafva en kraftlös lag än ingen lag.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, får jag föreslå, att följande tillägg måtte göras till strafflagens 18 kap. 11 §:

Upplåter någon bostad åt qvinna, som veterligen bedrifver otukt såsom yrke, straffes första gången med böter från och med femtio till och med tvåhundra kronor. Sker det ytterligare, straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.»

18 kapitlet 11 § i gällande strafflag har för närvarande följande lydelse:

»Främjar någon otuktig lefnad genom koppleri, eller håller sådant hus, der otukt drifves; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Qvinna, som i dylikt hus låter bruka sig till skörlefnad, straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.»

Vid affattandet af detta lagrum har lagstiftaren utan tvifvel i främsta rummet åsyftat att söka förhindra uppkomsten och utbredandet i vårt land af det bordellväsen, som i fullt organiserade former förekommer i åtskilliga utländska städer, och häraf förklaras strängheten hos de i samma lagrum meddelade straffbestämmelser. Men stadgandets ordalydelse torde ingalunda utesluta, utan fast hellre föranleda till sådan tolkning, att dess straffbestämmelser äro tillämpliga, då någon sårar den allmänna sedlighetskänslan genom att mer eller mindre offentligt och för vinnings skull upplåta lägenhet, hvaröfver han förfogar, för bedrifvande af otukt.

Emellertid har, såsom motionären erinrat och enligt hvad utskottet jemväl inhemtat, nämnda stadgande icke alltid vunnit tillämpning å det främjande af osedligt lefverne, som motionären med förevarande lagförslag velat förebygga; och utskottet har nu att tillse, huru vida detta förslag är af behof påkalladt och hvilar på riktig lagstiftningsgrund.

Härvid vill utskottet till en början erinra, att enligt motionärens förslag skulle ansvar drabba icke blott sådana hyresvärdar, hvilka, enligt hvad motionären påpekat, genom en oskäligt hög hyra draga fördel af hyresgästens osedliga lif, utan jemväl de personer, hvilka, utan att bereda sig en dylik fördel, upplåta bostad åt qvinna, som veterligen idkar skörlefnad, till och med om otukten bedrifves icke uti den upplåtna bostaden

utan annorstädes. Att i sistnämnda fall rättslig grund saknas till straffbarhet för hyresvärden, anser utskottet vara uppenbart. Utskottet vill i fråga härom endast erinra, att ett stadgande i sådan riktning ytterst komme att leda derhän, att de qvinnor, om hvilka här är fråga, skulle beröfvas möjligheten att erhålla tak öfver hufvudet; och, huru mycket man än må ogilla deras lefnadssätt, lärer väl dock en sådan stränghet icke kunna förordas.

I sammanhang härmed har utskottet ansett sig böra fästa uppmärksamhet derå, att fall kunna inträffa, då någon utan att ega kännedom om qvinnas lösaktighet genom lagligen bindande aftal för längre tid till henne uthyr ett rum eller bostadslägenhet. När sedan varder veterligt, att qvinnan bedrifver otukt, såsom yrke, kan hyresvärden icke bryta hyresaftalet och få henne från lägenheten afhyst, med mindre han på grund af stadgandet i 16 kap. 14 § jordabalken kan utverka sig domstols beslut om skyldighet för henne att afflytta. Under tiden lärer hyresvärden icke gerna kunna dömas till ansvar för att han »upplåter bostad».

Hvad härefter angår de fall, då hyresaftalet är sådant, att hyresvärden verkligen kan sägas medelbart eller omedelbart taga del i vinsten af hyresgästens beklagliga yrke, torde till en början böra erinras derom, att åstadkommande af full och bindande bevisning om tillvaron af ett så beskaffadt aftal i allmänhet måste vara förenadt med synnerligt stor svårighet, helst det ju alltid måste blifva särdeles vanskligt att med noggrannhet bestämma den gräns, der hyresbeloppet öfverstiger, hvad som bör utgöra afgift för bostadens begagnande. Häri lärer väl få sökas förklaringsgrunden dertill, att i vissa fall då grundad anledning förefunnits till misstanke om ett för allmänna sedlighetskänslan kränkande förhållande af antydd art, domstolarna likväl icke ansett sig kunna tillämpa straffbestämmelserna i ofvan intagna lagrum.

Såsom ofvan blifvit antydt, håller utskottet emellertid före, att nämnda lagrum eger full tillämplighet, då begge de nu angifna förutsättningarna äro för handen, och full bevisning derom förebringats.

Men äfven om nämnda två förutsättningar icke äro för handen, kan en hyresvärd likväl vid upplåtande af bostad åt qvinna, som han vet vara lösaktig, begagna sig af svårigheten för henne att erhålla ett hem och pressa upp hyresafgiften till belopp, som kan sägas vara i större eller mindre grad oskäligt. Utan att nu yttra sig om, huru ett så beskaffadt hyresaftal bör bedömas ur humanitetens synpunkt, måste utskottet uttala den uppfattning, att ett sådant aftal icke kan enligt nu gällande lagstift-

ningsgrundsatser stämplas såsom brottsligt och förty beläggas med straff. Något slags delaktighet i brott kan ju icke sägas ega rum, så mycket mindre, som lagstiftaren, med undantag för det fall, som omförmäles uti ofvan anförda lagrum, funnit sig icke kunna stadga straff för yrkesmessig otukt i och för sig.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, föränlåtes utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 april 1891.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservation

af herr *Lilienberg*, med hvilken herrar *F. Andersson* och *J. Andersson* förenat sig:

»Då stadgandet i 18 kap. 11 § strafflagen icke är så affattadt, att det, efter mitt förmenande, kan anses tillämpligt på det fall, motionären i sin framställning afsett, och jag i likhet med motionären anser det angeläget, att ett emot sedligheten så stridande förhållande, som det af motionären påpekade, hvilket i sjelfva verket ofta är lika straffvärdt som det i 18 kap. 11 § omförmälda, att hålla hus, der otukt bedrifves, genom uttryckligt lagbud stämplas såsom brottsligt, har jag ansett, att utskottet bort tillstyrka Riksdagen

att i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta uppgöra och för Riksdagen framlägga förslag till lag, hvarigenom med straff belägges det förfarande, att någon åt qvinna, som honom veterligen bedrifver otukt, hyrer ut lägenhet på vilkor, som innehålla, att han betingat sig andel af den vinning, qvinnan af sin osedliga lefnad beräknat.»